QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)
BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI

MAGISTRAT DR ELAINE MERCIECA LL.D

PULIZIJA
(Spettur Malcolm Bondin)

kontra

NEIL ANTHONY FENECH
(ID: 221081(M))

Kaz Nru.: 512/13

Illum, it-30 ta' Novembru 2022

Il-Qorti,

Wara li rat l-imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront tal-imputat **Neil Anthony Fenech** ta' tnejn u tletin (32) sena bin Vincent u Carmen nee' Abela, imwieled Pieta' nhar is-26 ta' April 1981, residenti 60/62 Triq Birkirkara, San Gwann u detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 221081M, akkuzat talli f'dawn il-Gzejjer fl-4 ta' Mejju 2013 u fil-gimghat ta' qabel din id-data;

a) Forna jew ipprokura jew offra li jforni jew li jipprokura d-droga kokajina, specifikata fl-ewwel skeda ta' l-ordinanza dwar il-medicini perkoluzi Kap.101 tal-ligijiet ta' Malta lill-persuna jew persuni jew ghall uzu ta' persuna/i minghajr ma kellu licenzja mill-Presdent ta' Malta minghajr ma kien awtorizzat bir-regoli tal-1939 ghall-kontroll inern tad-drogi perikoluzi (G.N. 292/1939) jew minn xi awtorita' moghtija mill-President ta' Malta li jforni d-droga u minghajr ma kien fil-pussess ta' awtorizazzjoni ghall-importazzjoni jew ghall-

esportazzjoni mahrug mit-Tabib Principali tal-Gvern skont id-disposizzjonijiet tas-sitt taqsima ta' l-ordinanza imsemmija u minghajr ma kellu licenzja jew xorta ohra awtorizzat li jimmanifattura jew iforni d-droga imsemmija u minghajr ma kellu licenzja li jipprokura l-stess droga u dan bi ksur tar-regolamenti ta' l-1939 ghall-kontroll intern tad-drogi perikoluzi (G.N. 292/1939) kif sussegwentement emendati u bi ksur ta' l-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta.

b) Kellu fil-pussess tieghu d-droga kokajina specifikata fl-ewwel skeda ta' l-Ordinanza dwar il-Medicini perikoluzi Kap.101 tal-Ligijiet ta' Malta meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizazzjoni ghal-importazzjoni jew ghall-esportazzjoni mahrug mit-Tabib Principali tal-Gvern skont id-disposizzjonijiet tar-4 u s-6 Taqsima ta' l-Ordinanza u meta ma kienx bil-licenzja jew xort' ohra awtorizzat li jimmanifattura jew li jforni d-droga imsemmija u meta ma kienx b'xi mod iehor bil-licenzja mill-President ta' Malta li jkollu d-droga msemmija fil-pussess tieghu u naqas li jipprova li d-droga msemmija giet fornuta lilu ghal-uzu tieghu skont ir-ricetta kif provdut fir-regolamenti msemmija u dan bi ksur tar-regoli ta' l-1939 dwar il-kontroll intern tad-drogi perikoluzi (G.N. 292/1939) kif sussegwentment emmendati u bi ksur ta' l-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta liema droga instabet f'tali cirkostanzi li juru li ma kinitx ghall-uzu esklussiv tieghu;

c) Kellu fil-pussess tieghu d-droga kokajina specifikata fl-ewwel skeda ta' l-Ordinanza dwar il-Medicini perikoluzi Kap.101 tal-Ligijiet ta' Malta meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizazzjoni ghal-importazzjoni jew ghall-esportazzjoni mahrug mit-Tabib Principali tal-Gvern skont id-disposizzjonijiet tar-4 u s-6 Taqsima ta' l-Ordinanza u meta ma kienx bil-licenzja jew xort' ohra awtorizzat li jimmanifattura jew li jforni d-droga imsemmija u meta ma kienx b'xi mod iehor bil-licenzja mill-President ta' Malta li jkollu d-droga msemmija fil-pussess tieghu u naqas li jipprova li d-droga msemmija giet fornuta lilu ghal-uzu tieghu skont ir-ricetta kif provdut fir-regolamenti msemmija u dan bi ksur tar-regoli ta' l-1939 dwar il-kontroll intern tad-drogi perikoluzi (G.N. 292/1939) kif sussegwentment emmendati u bi ksur ta' l-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta;

d) Kellu fil-pussess tieghu d-droga herojina specifikata fl-ewwel skeda ta' l-Ordinanza dwar il-medicini perikoluzi Kap. 101 tal-ligiijet ta' Malta meta ma kienx fil-pussess ta' awtorizazzjoni ghall-importazzjoni jew ghall-esportazzjoni mahrug mit-Tabibn Principali tal-Gvern skont id-disposizzjonijiet tar-4 u s-6 Taqsima ta' l-Ordinanza u meta ma kienx bil-licenzja jew xort'ohra awtorizzat li jimmanifattura jew li jforni d-droga msemmija u meta ma kienx b'xi mod iehor bil-licenzja mill-President ta' Malta li jkollu d-droga msemmija fil-pussess tieghu u naqas li jipprova li d-droga msemmija giet fornuta lilu ghall-uzu tieghu skont ir-ricetta kif provdut fir-regolamenti msemmija u dan bi ksur tar-regoli ta' l-1939 dwar il-kontroll intern tad-drogi perikoluzi (G.N. 292/1939) kif sussegwentement emmendati u bi ksur ta' l-Ordinanza dwar il-Medicini Perikoluzi Kap. 10 tal-Ligijiet ta' Malta.

Il-Qorti kienet ukoll gentilment mitluba sabiex f'kaz ta' htija tikkundanna lill-akkuzat ghall-hlas ta' spejjez li jkollhom x'jaqsmu mal-hatra ta' esperti jew periti fil-proceduri, hekk kif ikkontemplat fl-Artikolu 533 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Rat l-Ordni tal-Avukat Ġenerali ai termini tas-sub-artikolu (2) tal-Artikolu 22 tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi (Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta), datata l-20 ta' Settembru 2013, sabiex din il-kawża tinstema' minn din il-Qorti bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali[1];

Rat id-digriet tal-assenjazzjoni ta' kawzi u doveri datat it-28 ta' Lulju 2021[2];

Rat li fl-udjenza tat-12 t'Ottubru 2021 l-partijiet ezentaw lil dina l-Qorti hekk kif preseduta mis-smigħ mill-gdid tax-xhieda gia prodotti quddiem dina l-Qorti diversament preseduta;

Semghet u rat ix-xhieda;

Rat l-atti kollha tal-każ u d-dokumenti kollha eżebiti;

Rat li fis-seduta tas-27 ta' Settembru 2019 din il-Qorti kif diversament preseduta laqghet it-talba tad-difiża sabiex din il-Qorti tassumi l-funzjoni ta' Qorti dwar id-Droga ai termini tal-Artikolu 8 tal-Kap. 537 tal-Liġijiet ta' Malta;

[1] Ara fol. 8 tal-atti proċesswali.
[2] Ara fol. 134 tal-atti proċesswali

Rat ukoll in-nota pprezentata mill-Bord ta' Rijabilitazzjoni ta' Persuni li Nqabdu bid-Droga nhar l-20 ta' Dicembru 2021, permezz ta' liema giet infurmata li "l-Bord huwa sodisfatt bil-process ta' rijabilitazzjoni da parti tal-klijent u ghaldaqstant, l-istess Bord qieghed jikkunsidra l-kaz bhala maghluq b'success."[3]

Semghet is-sottomissjonijiet tal-partijiet;

Ikkunsidrat

Illi l-fatti mertu tal-kaz odjern jirrisalu lura ghall-4 ta' Mejju 2013, meta ghall-habta tas-sitta u nofs ta' filghaxija, il-qua imputat, Neil Anthony Fenech, gie mwaqqaf mill-pulizija waqt li kien diehel lura d-dar gewwa Triq B'Kara, San Gwann u dan a bazi ta' mandat t'arrest u tfittxija mahrug fil-konfront tieghu. Mit-tfittxija li saret fuq il-persuna tieghu instabu zewgt iqratas suspettati li kienu kontenenti s-sustanza kokaina u l-iehor is-sustanza eroina. Dawn instabu gewwa kontenitur zghir tal-plastic isfar. Tfittxija gewwa l-vettura tal-marka Mitsubishi Shogun bin-numru ta' registrazzjoni ELO 193 irrizultat fin-negattiv.

Saret ukoll tfittxija fir-residenza tieghu, fejn gewwa kitchenette li kien hemm gewwa l-garage instab mizien digitali u thermos, li fil-kappa tal-ghatu tieghu (fejn normalment wiehed jitfa z-zokkor), instabu wiehed u ghoxrin qartas kontenenti sustanza bajdanija suspettata kokaina. Gewwa z-zibel fl-istess garage instabu ukoll diversi boroz tal-plastic imqattghin. Qartas iehor suspettat kokaina gie ukoll elevat mill-kamra tas-sodda.

Il-prosekuzzjoni esebiet l-oggetti misjuba (hawn fuq imsemmija) kif ukoll il-mobile phone tal-imputat. In kwantu ghall-mobile l-prosekuzzjoni ma ressqet l-ebda talba ghall-hatra t'espert bil-ghan li dan jigi analizzat filwaqt li ghal dak li jirrigwarda s-sustanzi elevati minn fuq il-persuna u r-residenza (inkluz il-garage) tal-imputat, din il-Qorti (diversament preseduta) hatret lix-xjenzat Godwin Sammut bil-ghan li janalizza l-istess u dana fuq talba tal-prosekuzzjoni. Ix-xjenzat Godwin Sammut wara li analizza l-imsemmija sustanza kkonkluda s-segwenti:

> *"Illi fuq estratti mehuda mit-trab ta' lewn abjad li hemm fid-dokument 063_16_01 instabet is-sustanza kokaina. Il-piz totali tat-trab kien ta' 7.69grammi u l-purita kienet ta' circa 18%. Din is-sustanza hija kkontrollata bil-ligi that l-ewwel Skeda, Taqsima I, tal-Kapitolu 101 tal-Ligijiet ta' Malta;*

[3] Ara Fol. 140 tal-atti processwali

Illi fuq swab mehuda minn fuq il-mizien li hemm fid-dokument 063_16_01 instabet is-sustanza kokaina;

Illi fuq estratti mehuda mit-trab ta' lewn kannella li hemm fid-dokument 063_16_01 instabet is-sustanza eroina. Il-piz total tat-trab kien ta' 0.39 grammi u l-purita kienet ta' circa 15%. Din is-sustanza hija kkontrollata bil-ligi that l-Ewwel Skeda, Taqsima I tal-Kap. 101 tal-Ligijiet ta' Malta."[4]

Illi qabel ma din il-Qorti tghaddi sabiex tindirizza r-reita o meno tal-imputat odjern ghall-imputazzjonijiet dedotti fil-konfront tieghu, din il-Qorti ser titratta l-kwistjoni tal-istqarrija li l-imputat irrillaxxa lill-pulizija fi stadju tal-investigazzjonijiet konnessi mal-proceduri odjerni. Din l-istqarrija[5] giet irrillaxxata nhar il-5 ta' Mejju 2013 fil-hamsa neqsin ghoxrin ta' wara nofsinhar u dana wara li l-imputat irrinunzja ghad-dritt tal-assistenza legali limitat ghal qabel il-bidu tal-istqarrija. In sostenn ta' dan l-imputat iffirma dikjarazzjoni fil-prezenza ta' zewg xhieda[6]. Mill-atti processwali jirrizulta ampjament car li l-imputat fl-ebda hin ma gie mghoti d-dritt ghall-assistenza legali waqt l-istqarrija. Mill-atti processwali ma jirrizultax li kien hemm ragunijiet impellenti li jistghu jiggustifikaw dan in-nuqqas. Konsegwentament jirrizulta li l-imputat ma giex offrut d-dritt ghall-assistenza legali waqt l-istqarrija b'mod sistematiku kif kien qed jigri f'kazijiet ohra u dan fid-dawl tal-ligi vigenti dak iz-zmien li kienet tipprovdi biss id-dritt ghall-assistenza legali b'mod limitat ghal siegha qabel tibda l-interrogazzjoni. Ghalkemm l-imputat odjern irrifjuta li jikkonsulta ma avukat jew prokuratur legali qabel it-tehid tal-istqarrija dan mhux necessarjament ifisser li huwa kien ser jirrifjuta d-dritt ghall-assistenza legali waqt l-istqarrija kieku huwa gie offrut dan id-dritt. Din il-Qorti ma hijiex ser tispekola x'kien jaghmel l-imputat li kieku gie offrut dan id-dritt. Huwa evidenti li dawn iz-zewg tipi ta' drittijiet ma jistghux jigi ekwiparati ma xulxin u dana ghaliex huwa biss bid-dritt tal-assistenza legali qabel u waqt l-istqarrija li wiehed jistgha jaccerta ruhu li d-dritt ghas-smigh xieraq tal-imputat ma jkunx gie mittifes. Minn qari tal-istqarrija rrillaxata mill-qua imputat jirrizulta li huwa inkrimina lilu nnifsu b'referenza ghal numru ta' imputazzjonijiet u li l-istess stqarrija hija l-unika prova mressqa mill-prosekuzzjoni fir-rigward ta' xi imputazzjoni/jiet migjuba fil-konfront tieghu.

Il-guriprudenza lokali ricenti fir-rigward tal-assistenza legali waqt l-interrogatorju jidher li qed tistrieh fuq l-insenjament mghoti fil-kaz **<u>Beuze v il-Belgju</u>** (App. Numru 71409/10) tad-9 ta' Novembru 2018, li kien jitratta

[4] Fol. 57 tal-atti processwali.
[5] Esebita fl-atti processwali bhala Dok. MB3 a fol. 26.
[6] Issir referenza ghal Dok. MB4 a fol. 29 tal-atti processwali.

ukoll sitwazzjoni fejn il-ligi domestika relevanti ma kinitx tippermetti l-assistenza legali waqt l-interrogazzjoni u fejn ma kienx hemm ragunijiet impellenti ghalfejn ma tigiex offruta l-assistenza tal-avukat. F'dan il-pronunzjament intqal:

> *"120. The fairness of a criminal trial must be guaranteed in all circumstances. However, what constitutes a fair trial cannot be the subject of a single unvarying rule but must depend on the circumstances of the particular case (see Ibrahim and Others, ... § 250). The Court's primary concern, in examining a complaint under Article 6 § 1, is to evaluate the overall fairness of the criminal proceedings ... ... "*
>
> *121. As the Court has found on numerous occasions, compliance with the requirements of a fair trial must be examined in each case having regard to the development of the proceedings as a whole and not on the basis of an isolated consideration of one particular aspect or one particular incident, although it cannot be ruled out that a specific factor may be so decisive as to enable the fairness of the trial to be assessed at an earlier stage in the proceedings. ... ... "*
>
> *... ... ... "139. The stages of the analysis as set out in the Salduz judgment – first looking at whether or not there were compelling reasons to justify the restriction on the right of access to a lawyer, then examining the overall fairness of the proceedings – have been followed by Chambers of the Court in cases concerning either statutory restrictions of a general and mandatory nature, or restrictions stemming from case- specific decisions taken by the competent authorities.*
>
> *"140. In a number of cases, which all concerned Turkey, the Court did not, however, address the question of compelling reasons, and neither did it examine the fairness of the proceedings, but found that systematic restrictions on the right of access to a lawyer had led, ab initio, to a violation of the Convention ... ... Nevertheless, in the majority of cases, the Court has opted for a less absolute approach and has conducted an examination of the overall fairness of the proceedings, sometimes in summary form ... and sometimes in greater detail ...*
>
> *"141. Being confronted with a certain divergence in the approach to be followed, in Ibrahim and Others the Court consolidated the principle established by the Salduz judgment, thus confirming that the applicable test consisted of two stages and providing some clarification as to each of those stages and the relationship between them (see Ibrahim and Others, ... §§ 257 and 258-62).*

"144. In Ibrahim and Others the Court also confirmed that the absence of compelling reasons did not lead in itself to a finding of a violation of Article 6. Whether or not there are compelling reasons, it is necessary in each case to view the proceedings as a whole (see Ibrahim and Others, ... § 262). That latter point is of particular importance in the present case, since the applicant relied on a certain interpretation of the Court's case-law on the right of access to a lawyer ... to the effect that the statutory and systematic origin of a restriction on that right sufficed, in the absence of compelling reasons, for the requirements of Article 6 to have been breached. However, as can be seen from the Ibrahim and Others judgment, followed by the Simeonovi judgment, the Court rejected the argument of the applicants in those cases that Salduz had laid down an absolute rule of that nature. The Court has thus departed from the principle that was set out, in particular, in the Dayanan case and other judgments against Turkey.

"145. Where there are no compelling reasons, the Court must apply very strict scrutiny to its fairness assessment. The absence of such reasons weighs heavily in the balance when assessing the overall fairness of the criminal proceedings and may tip the balance towards finding a violation. The onus will then be on the Government to demonstrate convincingly why, exceptionally and in the specific circumstances of the case, the overall fairness of the criminal proceedings was not irretrievably prejudiced by the restriction on access to a lawyer[7] *(see Ibrahim and Others, ... § 265).......*

"147. Lastly, it must be pointed out that the principle of placing the overall fairness of the proceedings at the heart of the assessment is not limited to the right of access to a lawyer under Article 6 § 3 (c) but is inherent in the broader case-law on defence rights enshrined in Article 6 § 1 of the Convention ... ...

"148. That emphasis, moreover, is consistent with the role of the Court, which is not to adjudicate in the abstract or to harmonise the various legal systems, but to establish safeguards to ensure that the proceedings followed in each case comply with the requirements of a fair trial, having regard to the specific circumstances of each accused.......

"150. When examining the proceedings as a whole in order to assess the impact of procedural failings at the pre-trial stage on the overall fairness of the criminal proceedings, the following non-exhaustive list of factors,

[7] Enfazi ta' dina l-Qorti

drawn from the Court's case-law, should, where appropriate, be taken into account (see Ibrahim and Others, ... § 274, and Simeonovi, ... § 120):

"(a) whether the applicant was particularly vulnerable, for example by reason of age or mental capacity;

"(b) the legal framework governing the pre-trial proceedings and the admissibility of evidence at trial, and whether it was complied with – where an exclusionary rule applied, it is particularly unlikely that the proceedings as a whole would be considered unfair;

"(c)whether the applicant had the opportunity to challenge the authenticity of the evidence and oppose its use;

"(d) the quality of the evidence and whether the circumstances in which it was obtained cast doubt on its reliability or accuracy, taking into account the degree and nature of any compulsion;

"(e) where evidence was obtained unlawfully, the unlawfulness in question and, where it stems from a violation of another Convention Article, the nature of the violation found;

"(f) in the case of a statement, the nature of the statement and whether it was promptly retracted or modified;

"(g) the use to which the evidence was put, and in particular whether the evidence formed an integral or significant part of the probative evidence upon which the conviction was based, and the strength of the other evidence in the case;

"(h) whether the assessment of guilt was performed by professional judges or lay magistrates, or by lay jurors, and the content of any directions or guidance given to the latter; "

(i)the weight of the public interest in the investigation and punishment of the particular offence in issue; and

"(j) other relevant procedural safeguards afforded by domestic law and practice".

F'diversi sentenzi ricenti mogħtija mill-Qrati lokali ta' gurisdizzjoni kriminali u anke Kostituzzjonali, saret referenza ghal din is-sentenza u, sabiex anke jigi assigurat li d-dritt ghal smigh xieraq ma jigiex mittifes, il-Qrati skartaw l-istqarrijiet rrillaxati f'cirkostanzi simili bhal dawk odjerni meta gew sabiex jikkunsidraw ir-responsabilita' tal-imputat li jkun[8]. Għaldaqstant dina l-

[8] F'dan is-sens issir referenza ghas-segwenti sentenzi (izda mhux biss) Morgan Onourah vs L-Avukat tal-Istat (Qorti Kostituzzjonali), 27 ta' Jannar 2021, Ir-Repubblika ta' Malta vs Kevin Gatt et (Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri), (27 ta' Ottubru 2021), kif ukoll Christopher Bartolo vs L-Avukat ta' l-Istat

Qorti, wara li ħadet konjizzjoni tal-provi migbura u l-gurisprudenza riċenti relatata mal-valur probatorju li hija ghandha tagħti l-istqarrija, mehuda f'cirkostanzi simili għal dawk tal-kaz odjern, partikolarment il-fatturi stabbiliti sabiex isir l-analiżi tal-*overall fairness* tal-proċeduri, ma hijiex tal-fehma li jkun opportun li tistrieh fuq l-istqarrija sabiex tistabillixi r-reita o meno tal-imputat għall-imputazzjonijiet odjerni u għaldaqstant ser tgħaddi sabiex tiskarta l-istess stqarrija.

Stabbilit dan, din il-Qorti ser tghaddi sabiex taghmel il-kunsiderazzjonijiet taghha dwar il-mertu tal-imputazzjonijiet dedotti mill-prosekuzzjoni fil-konfront tal-qua imputat.

L-ewwel imputazzjoni tirrigwarda t-traffikar tas-sustanza kokaina. Din l-imputazzjoni tistrieh unikament fuq l-istqarrija rrillaxxata mill-imputat lill-pulizija. Konsegwentament fid-dawl tal-konkluzzjonijiet raguni iktar qabel f'din is-sentenza ghal dak li jirrigwarda l-istqarrija, din il-Qorti ser tghaddi sabiex tillibera lil Fenech minn din l-imputazzjoni.

It-tieni imputazzjoni tirrigwarda l-pussess tas-sustanza kokaina f'cirkostanzi li juru li din ma kinitx ghall-uzu esklussiv tieghu. Mill-provi mressqa mill-prosekuzzjoni jirrizulta li meta l-imputat gie mwaqqaf mill-pulizija huwa nstab fil-pussess ta' qartas bid-droga kokaina. Sussegwentament fir-residenza tieghu instab qartas iehor fil-kamra tas-sodda u wiehed u ghoxrin qartas fil-garage. Tenut kont li dawn instabu fuq il-persuna tal-imputat u fir-residenza tieghu ma hemm l-ebda dubbju li dawn kienu fil-pussess xjenti u taht il-kontroll tal-imputat. Konsegwentament, din il-Qorti trid tiddetermina jekk dan il-pussess kienx wiehed intiz ghall-uzu esklussiv ta' Fenech jew altrimenti f'cirkostanzi li jindikaw li ma kienux ghall-uzu esklussiv tieghu.

Fis-sentenza i<u>l-Pulizija vs. Jason Mallia</u>, deciza fit-2 ta' Settembru 1999, il-Qorti tal-Appell Kriminali (sede Inferjuri) irriteniet illi:

> *"Qabel xejn ghandu jigi precisat li mhux korrett li wiehed jghid li biex jikkonfigura r-reat ta' pussess bl-aggravanti kontemplata fl-Artikolu 22(2)(b)(i) tal-Kap.101 irid ikun hemm provi li juru li l-pussessur kellu l-animus li jispacca d-droga. Jekk tigi ppruvata, mic-cirkostanzi, tali intenzjoni allura certament dak il-pussess ma jkunx ghall-uzu esklussiv tal-pussessur. Izda tali intenzjoni mhix mehtiega ghall-finijiet tal-aggravanti in kwistjoni. Dak li l-ligi tirrikjedi hu li jigu pruvati cirkostanzi li jissodisfaw lill-Qorti sal-grad tal-konvinciment morali "li dak il-pussess ma kienx ghall-uzu ekslussiv tal-hati."*

Qorti Kostituzzjonali, (26 ta' April 2022) u Ir-Repubblika ta' Malta vs Andrew Mangion (Qorti tal-Appell Kriminali (Superjuri), (4 ta' Mejju 2022).

L-istess *ratio* gie kkonfermat fis-sentenza il-Pulizija vs Lawrence Fabri mghotija ukoll mill-Qorti tal-Appell (sede Inferjuri) nhar is-27 ta' April 2017.

Fir-rigward tal-ammont tad-droga, s-sentenzi mghoti mill-Qrati ta' gurisdizzjoni kriminali dejjem sostnew li dan il-fattur ghandu dejjem jitqies fid-dawl tac-cirkostanzi kollha li fihom id-droga tkun instabet. F'dan ir-rigward issir referenza ghas-sentenza mghotija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fl-ismijiet il-Pulizija vs. Ernest Briffa nhar is-26 ta' Jannar 2021 fejn intqal:

> *"Dwar l-ammont ta' droga, dan ghandu jitqies fid-dawl tac-cirkostanzi kollha li fihom tali droga tkun instabet. Fl-Appell Kriminali* ***Il-Pulizija v. Noel Borg*** *deciz fit-12 ta' Frar 2009 intqal:*
>
>> *'Illi kif gie ritenut fl-Appell Kriminali: "Il-Pulizija vs. Marius Magri' [12.5.2005], dawn il-kazijiet mhux l-ewwel darba li jipprezentaw certa diffikolta` biex wiehed jiddetermina jekk id-droga li tkun instabet kienetx intiza ghall-uzu personali jew biex tigi spaccata. Il-principju regolatur f'dawn il-kazijiet hu li l-Qorti trid tkun sodisfatta lill hinn minn kull dubju dettat mir-raguni w a bazi tal-provi li jingabu mill-prosekuzzjoni li l-pussess tad-droga in kwistjoni ma kienx ghall-uzu esklussiv (jigifieri ghall-uzu biss) tal-pussessur. Prova, ossia cirkostanza wahda f'dan irrigward tista', skond ic-cirkostanzi tal-kaz, tkun bizzejjed. (Ara App. Krim. "Il-Pulizija vs. Carmel Degiorgio" [26.8.1998]). Meta l-ammont tad-droga ikun pjuttost sostanzjali, din tista' tkun cirkostanza li wahedha tkun bizzejjed biex tissodisfa lill-Qorti li dak il-pussess ma kienx ghall-uzu esklussiv tal-hati. (Ara. Appell Kriminali : "Il-Pulizija vs. Carmel Spiteri" [2.9.1999].) Illi pero` kif gie ritenut minn din il-Qorti, kif preseduta, kull kaz hu differenti mill-iehor u jekk jirrizultawx ic-cirkostanzi li jwasslu lill-gudikant ghall-konvinzjoni li droga misjuba ma tkunx ghall-uzu esklussiv tal-akkuzat, fl-ahhar mill-ahhar, hija wahda li jrid jaghmilha l-gudikant fuq il-fatti specji li jkollu quddiemu w ma jistax ikun hemm xi "hard and fast rule" x' inhuma dawn ic-cirkostanzi indikattivi. Kollox jiddependi mill-assjem tal-provi w mill-evalwazzjoni tal-fatti li jaghmel il-gudikant u jekk il-konkluzzjoni li jkun wasal ghaliha il-gudikant tkun*

> *perfettament raggungibbli bl-uzu tal-logika w l-buon sens u bazata fuq il-fatti, ma jispettax lil din il-Qorti li tissostitwiha b'ohra anki jekk mhux necessarjament tkun l-unika konkluzzjoni possibbli. (App. Krim. "Il-Pulizija vs. Brian Caruana" [23.5.2002]).'"*

Stabbiliti dawn il-principji gurisprudenzjali, irid jinghad li l-ammont ta' qratas tal-kokaina misjuba fil-pussess tal-imputat jindika li dawn kienu intizi ghall-ispacc. Jinghad ukoll li mir-relazzjoni tax-xjenzat Sammut jirrizulta li l-piz tal-qratas b'eskluzzjoni ta' tnejn kien simili ferm – 0.13g; 0.11g; 0.08g; 0.12g; 0.11g; 0.11g; 0.09g; 0.11g; 0.13g; 0.09g; 0.09g; 0.09g; 0.12g; 0.12g; 0.11g; 0.13g; 0.13g; 0.13g; 0.08g; 0.08g; 0.48g; 0.12g; 2.65g; u 2.28g. Dan ukoll jindika li l-imsemmija sustanza ma kinitx intiza esklussivament ghall-konsum ta' Fenech. Jinghad ukoll li l-pulizija li ghamlu tfittxija sabu numru ta' boroz mqattghin gewwa z-zibel fil-garage kif ukoll instab ukoll mizien li mir-relazzjoni tax-xjenzat Sammut jindika li kellu tracci tas-sustanza kokaina. Dan jindika li l-imputat kien ihejji l-istess sustanza ghall-ispacc u mhux sempliciment jikkonsmaha huwa biss. Konsegwentament fid-dawl ta' dawn ir-rizultanzi, din il-Qorti hija tal-fehma li l-prosekuzzjoni rnexxielha tipprova sal-grad rikjest mil-ligi t-tieni imputazzjoni migjuba fil-konfront tal-imputat.

In kwantu ghat-tielet imputazzjoni li tirrigwarda l-pussess semplici tal-kokaina, jinghad li din l-imputazzjoni ukoll tirrizulta pruvata kemm mill-provi mressqa mil-prosekuzzjoni kif ukoll mill-provi mressqa mid-difiza. Il-pulizija li ghamlu tfittxija fir-residenza tal-imputat sabu qartas wiehed kontenti s-sustanza kokaina fil-kamra tas-sodda tal-imputat. Galadarba dan il-qartas kien wiehed uniku u kien fil-kamra tas-sodda tal-imputat u mhux flimkien mal-qratas li nstabu fil-garage flimkien mal-mizien huwa indikattiv li dan il-qartas kien intiz ghall-uzu tal-qua imputat. Di piu' mill-provi mressqa mid-difiza sabiex din il-Qorti tassumi l-funzjoni ta' Qorti dwar id-droga, jirrizulta car li fiz-zmien indikat fic-citazzjoni l-imputat kien qed jikkonsma s-sustanza kokaina.

Ir-raba' imputazzjoni tirrigwarda l-pussess semplici tas-sustanza herojina. Mill-provi mressqa mill-prosekuzzjoni jirrizulta li l-imputat instab fil-pussess xjenti (fuq il-persuna tieghu) ta' qartas kontnenti l-eroina. Il-fatt li instab qartas wiehed kontenenti is-sustanza eroina fl-ammont zghir ta' 0.39grammi huwa certament indikattiv li dan kien intiz ghall-uzu esklussiv tieghu. Konsegwentament din l-imputazzjoni ukoll tirrizulta pruvata skond il-ligi.

Illi ai fini ta' piena, dina l-Qorti ser tiehu in konsiderazzjoni n-natura tal-imputazzjonijiet li taghhom l-imputat qed jinsab hati; l-fedina penali tal-

imputat; kif ukoll il-fatt li t-tielet imputazzjoni hija kompriza u nvoluta fit-tieni imputazzjoni migjuba kontra l-imputat. Din il-Qorti ser tikkunsidra ukoll il-fatt li hekk kif inghad iktar ‘il fuq f’din is-sentenza din il-Qorti assumiet il-funzjoni ta’ Qorti dwar id-droga u li l-imputat gie riferut quddiem il-Bord ta’ Rijabilitazzjoni ta’ Persuni li Nqabdu bid-droga. Din il-Qorti ser tqis ukoll il-fatt li skond l-istess Bord, l-imputat temm il-pjan ta’ kura mfassal ghalih b’success.

Mill-atti processwali jirrizulta li fuq talba tieghu stess l-imputat talab li jitpogga taht ordni ta’ supervizzjoni fil-bidu tal-proceduri odjerni. Din il-Qorti diversament preseduta laqghet din it-talba u tul l-iter processwali l-imputat kien segwiet minn ufficjal tal-probation. Mix-xhieda tal-ufficjali li kienu qed isegwuh kif ukoll mir-rapporti pprezentati jirrizulta li wara l-kaz odjern l-imputat beda jghix hajja stabbli bil-kampjuni tal-urina jirrizultaw kollha fin-negattiv ghal sustanzi illeciti. L-istess jistgha jinghad ghall-kampjuni kollha mehuda mill-Agenzija Caritas. Dan kollu indubbjament juri l-progress sostanzjali li l-qua imputat ghamel sabiex jeghleb id-dipendenza fuq il-vizzju tad-droga.

Illi in sodisfazzjon ta’ dak li jistipula l-artikolu 8(6) tal-Kap. 537, ir-registratur tal-Qrati u t-Tribunali Kriminali kkonfermat li Fenech ma ghandux proceduri kriminali ohra pendenti ghajr dak odjern. Konsegwemtament ma tirrizultax il-htiega li din il-Qorti ssejjah ghandha kazijiet ohra rigwardanti l-imputat odjern.

Ghaldaqstant f’dawn ic-cirkostanzi issir referenza ghal dak stipulat fl-artikolu 8(7) tal-Kap. 537 tal-Ligijiet ta’ Malta:

> *(7) Fil-każijiet fejn jissejħu lura każijiet oħra skont it-termini tas-subartikolu (6) il-Qorti tista’, minkejja kull liġi oħra, fil-każ fejn persuna tinsab ħatja, tiddeċiedi li ma tapplikax it-terminu minimu mandatorju ta’ priġunerija jew l-esklużjoni tal-applikazzjoni tal-ordni ta’ probation jew tas-sospensjoni ta’ terminu ta’ priġunerija applikabbli għal xi reat li, fir-rigward tiegħu, il-persuna akkużata tinsab ħatja:*
>
> *Iżda l-Qorti għandha tieqaf milli tapplika t-terminu minimu mandatorju ta’ priġunerija jew l-esklużjoni tal-applikazzjoni tal-ordni ta’ probation jew tas-sospensjoni ta’ terminu ta’ priġunerija fil-każ biss li tkun sodisfatta fuq bilanċ ta’ probabbiltajiet li r-reat li dwaru l-persuna akkużata nstabet ħatja kien prinċipalment attribiwibbli għad-dipendenza tagħha fuq id-droga.*

Illi qari *ad literam* ta' dan is-subartikolu jista' jaghti x'jifhem li l-Qorti ma jkolliex l-obbligu li tapplika l-piena mandatorja ta' prigunerija f'kaz biss li din il-Qorti ssejjah lura kazijiet li kwalunkwe imputat jistgha jkollu pendenti u dan fit-termini tas-subartikolu 8(6) tal-Kap. 537. Il-ligi hija kompletament silenzjuza ghal dak li ghandu jigri f'kaz li l-imputat, hekk kif inhu fil-kaz odjern, ma jkollux kazijiet ohra pendenti[9].

Illi l-iskop principali tal-Att numru 1 tas-sena 2015 kien:

> *"L-iskop ta' din il-liġi hu li dawk il-persuni li se jkunu jridu jingħataw ċans ieħor mis-soċjetà, se jingħataw ċans ieħor. Anke l-isem ta' dan l-Abbozz "Trattament mhux Priġunerija" jindika dan.".* [10]

Fil-Parlament, l-Onorevoli Ministru Dr. Owen Bonnici kien spjega b'referenza ghal din il-ligi:

> *"Issa se mmorru lil hinn mill-pussess sempliċi u se naqbdu l-pussess aggravat. Issa għandna ċirkostanza fejn dak li jkun mhux qed juża d-droga għalih imma għandu ammont ta' drogi li għalkemm ma ġiex ipprovat li kien qed jittraffika, huwa ovvju li mhux se jeħodhom kollha hu. ... Dawn għandhom il-vizzju u jixtru l-ammonti biex ibigħuhom huma wkoll. Hemm minnhom li jiġu mressqa fuq traffikar u hemm minnhom li jiġu mressqa fuq pussess aggravat. Qabel kienet li dawn iridu jmorru l-ħabs bilfors b'minimu ta' sitt xhur priġunerija. Jista' ħareġ mill-vizzju, jista' qed jgħallem il-Caritas u jista' jkun qed jagħmel xogħol enormi fis-soċjetà, għax dak irid imur il-ħabs bilfors.*
>
> *Aħna qed ngħidu li f'dik iċ-ċirkostanza rridu nagħtu opportunità lil din il-persuna li jekk il-persuna trid turi li nbidlet u jekk il-bord li semmejna qabel jaqbel li għandha l-intenzjoni li toħroġ mill-vizzju, allura l-qorti tinbidel f'qorti tad-drogi, tibdel il-kompetenza tagħha, <u>tgħajjat il-kawżi kollha li għandha l-persuna, jiġifieri jekk din għandha kawża oħra ta' serq - għax dawn ħafna drabi jkollhom kawżi oħrajn – tagħtiha sentenza waħda li mhux bilfors tkun ħabs.</u> Eliminajna xi każijiet li ma jistgħux jingħajtu bħal, pereżempju, vjolenza fuq il-persuna. Jekk dan daħal u sawwat anzjana, dak ma jistax igawdi minn din imma bħala regola, tajna l-possibbiltà li jekk dan irid jibdel triqtu u l-bord*

[9] Ara f'dan is-sens il-verbal maghmul fl-udjenza ____.
[10] Dibattiti tal-Kamra tad-Deputati, 9.12.2014

> *jikkonferma li dan ħareġ mill-vizzju, il-qorti tista' ma timponilux ħabs. Qed nagħtu opportunità lill-qorti li ma jkunx hemm piena ta' ħabs bilfors."*[11]

Quddiem il-Kumitat Permanenti ghall-kunsiderazzjoni t'abbozz tal ligi, nghad ukoll:

> *"…il-Qorti tittrasforma ruħha f'Qorti dwar id-Droga. Dak ma jfissirx li l-akkużat ma jeħilx il-ħabs, però tfisser li l-qorti jkollha dritt tibagħtu quddiem il-Bord biex dan jipprova lis-soċjetà li lest joħroġ mill-vizzju. Jekk dan l-individwu attwalment joħroġ mill-vizzju wara li l-Bord jgħid li effettivament ħareġ, dan l-akkużat jerġa' jiġi quddiem il-Qorti u l-Qorti tkun tista' jew tibagħtu l-ħabs jew tagħtih piena li mhux bilfors il-ħabs, tara hi. Mela din mhijiex get out of jail card free, assolutament, però qed nagħtu iktar opportunità lill-Qorti tara hi fiċ-ċirkostanzi jekk tibagħtux il-ħabs jew le wara li jiġru dawn l-affarijiet kollha li semmejt.*
>
> *Irrid ngħid ukoll li jekk dan l-individwu għandu reati oħrajn li mhumiex marbutin mal-vjolenza - hemm indikati liema huma, jiġifieri jekk dan ta xi xebgħa lil xi anzjana, jew daħħal id-droga l-ħabs, jew biegħ id-droga f'Paceville ma jikkwalifikax - dawk ir-reati jistgħu jiġu attirati quddiem din il-qorti u tagħti sentenza waħda li ma tkunx bilfors ta' ħabs. Il-qorti tara hi jekk tibagħtux il-ħabs jew le. Naħseb dan huwa l-qofol tal-abbozz kollu kemm hu."*[12]

Illi dawn il-brani juru bic-car li l-iskop tal-Kap. 537 kien dak li tinghata d-diskrezzjoni lill-Qorti li ma tapplikax terminu ta' prigunerija mandatorju f'kaz li persuna tigi referuta quddiem il-Bord u jtemm il-pjan ta' kura b'success. Il-ligi ma kinitx intiza sabiex f'dan ir-rigward taghmel differenza dwar jekk persuna jkollux kaz wiehed pendenti jew iktar minn wiehed li jigu kollha mghajjta quddiem dik il-Qorti li tkun assumiet il-funzjonijiet ta' Qorti dwar id-droga. Il-ligi tipprovdi ghal cirkostanzi fejn persuna ma jkollha izjed minn kaz wiehed, ghaliex persuna li jkollu l-vizzju tad-droga jistgha jikkommetti numru ta' reati ohra sabiex imantni l-istess vizzju bhal serq.

[11] Dibattiti tal-Kamra tad-Deputati, 9.12.2014

[12] Kumitati permanenti għall-kunsiderazzjoni ta' abbozzi ta' liġi, 2.2.2015

Madanakollu, definittivament ma kienx l-iskop tal-ligi li jikkastiga persuna li ma jkolliex kazijiet ohra b'tali mod li jeskludi l-applikazzjoni tas-subartikolu 8(7) tal-Kap. 537 ghal-kaz taghha, bil-Qorti tkun kostretta li tapplika l-piena ta' prigunerija mandatorja minkejja li l-istess persuna jkun hareg mill-vizzju tad-droga.

Stabbilit dan, fic-cirkostanzi partikolari tal-kaz odjern, fejn:

(a) ir-reati li taghhom ser jinsab hati huma sostanzjalment attribwibbli ghad-dipendenza li l-qua imputat kellu dak iz-zmien tar-reat odjern; u

(b) l-imputat irnexxielu jeghleb id-dipendenza fuq sustanzi lleciti u riforma hajtu kompletament fejn illum, mix-xhieda mismugha jirrizulta li qed jghix hajja stabbli 'l boghod mid-droga,

Din il-Qorti hija tal-fehma li b'applikazzjoni tas-subartikolu 8(7) tal-Kap. 537 tal-Ligijiet ta' Malta ghandha tinfliggi piena alternattiva minn dik ta' prigunerija effettiva.

Decide

Għaldaqstant, ghal dawn il-mottivi, dina l-Qorti, wara li rat l-Artikoli 22(1)(a), 22(2)(b)(i), (ii) u r-Regolamenti 4 u 9 tal-Legislazzjoni Sussidjarja 101.02; **qed issib lill- imputat Neil Anthony Fenech mhux hati tal-ewwel imputazzjoni filwaqt li qed issibu hati tat-tieni, t-tielet u r-raba imputazzjoni migjuba kontrih. Konsegwentament, l-Qorti qed tikkundana lill-istess Fenech ghall-perjodu ta' erbatax-il xahar prigunerija li b'applikazzjoni tal-artikolu 28A tal-Kodici Kriminali, ma ghandhiex tibda ssehh hlief jekk il-hati jikkommetti reat iehor li ghalih hemm il-piena ta' prigunerija fi zmien sentejn millum.**

A tenur tal-artikolu 533 tal-Kodici Kriminali dina l-Qorti qeghda tordna lill-hati Neil Anthony Fenech sabiex ihallas l-ispejjez fl-ammont ta' Eur. 625.20 konnessi mal-hatra ta' l-esperti fil-proceduri odjerni fi zmien tlett xhur millum.

Il-Qorti tordna wkoll illi dan ir-reat m'għandux jittieħed in konsiderazzjoni għall-finijiet tal-ħruġ ta' ċertifikat tal-kondotta skont l-Ordinanza dwar iċ-Ċertifikati tal-Kondotta u dan fid-dawl tad-dettami tas-subartikolu (8) ghal-artikolu 8 tal-Kapitolu 537 tal-Liġijiet ta' Malta.

Fl-ahhar net, il-Qorti tordna d-distruzzjoni tad-droga ezebita, hekk kif din is-sentenza tghaddi in gudikat, u dan taht il-harsien tar-Registratur li ghandu jirredigi process-verbal li jiddokumenta l-procedura tad-distruzzjoni, liema

dokument ghandu jigi nserit fl-atti ta' din il-kawza sa mhux aktar tard minn hmistax-il jum minn tali distruzzjoni.

Il-Qorti spjegat lill-hati bi kliem car ir-responsabbilita' tieghu taht l-artikolu 28B jekk huwa jikkommetti reat li ghalih hemm il-piena ta' prigunerija waqt il-perjodu operattiv tas-sentenza sospiza hawn fuq indikat.

MAGISTRAT DR. ELAINE MERCIECA BA. LL.D.

Christine Farrugia

Deputat Registratur